

Narodna mesečna
25 Din, za inosem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2006, 2004 in 2050

SLOVENEČ

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praž-Litina št. 24.797

Uprava, Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljke in dneva po prazniku

Pomen zlatih zalog

Spomenica o vzrokih svetovne gospodarske krize, ki jo je razposlala Zveza narodov svojim članom, temelji na naukih tako zvane kreditne teorije, in to dejstvo ponekod jemlje prepričevalnost navedenim dokazom o potrebnosti enakomerne razdelitve zlata med posameznimi državami. Ni mogoče misliti, da bi utegnile izdatne zlate naloge in kot posledica — oživilje denarnega ter kreditnega prometa — rešiti to ali ono državo posledic sedanjega gospodarskega krize. Pripominjamo samo, da so dosegle Zedinjene države višek svojega gospodarskega razvoja prav v letih 1928/1929, kadar je bil denar izredno drag. Visoki obrotni postavki nikakor niso ovirali splošnega napredka. Nasprotno se razvija sedanja kriza v istih Zedinjenih državah vzporedno z izredno obilico cenega denarja.

Nekateri bančni strokovnjaki so celo mnenja, da lahko dostopen kredit ovira normalno likvidacijo sedanjih gospodarskih težkoč sveta. Umetno vzdrževane nizke obrotnostne postavke so povzročile po mnenju teh krogov leno gibanje onih znatnih tovarnih zalog ozir. industrijskih vrednostnic, ki so jih prejale banke v jamstvo proti izdanim visokim posojilom. Čeprav so slednja nizko obročestovana, zajetijo banke kot mrtva roka likvidacijo blaga ozir. delnice s tem zavlačujejo krizo, ki bi se sicer bolj hitro blizala svojem koncu. Torej niso zlate zaloge nobeno zdravilo zoper brezposelnost.

Vendar kaže na drugi strani primer istih Zedinjenih držav, da zlati zaklad omogočuje državi uspešnejši boj zoper gospodarske težkoče. Brezupno iskanje inozemskega posojila in neusmiljena štedljivost sta zopet manj izdatni sredstvi. Zadnji washingtonski proračun (sklenjen junija t. l.) izkazuje 183 milijonov dolarjev prebitka, ki se je porabil v svrhu znižanja državnega dolga. Zato pa izkazuje proračun za bodoče leto 1931 180 milijonov dolarjev primanjkljaja, kar se je zgodilo prvič po letu 1919. Ta primanjkljaj bo v bilanci pokrit iz zaloga državne blagajne, medtem ko bo zadostovalo za dejansko kritje predvidene znižanje dohodnine za 1%. Vsekakor predvideva Hoover, da se bo proračun za leto 1932 zopet zaključil a prebitkom v višini 30 milijonov dolarjev. Torej je ameriška vlada priprana, da bo sedanjo krizo kmalu premagala. Prezident ne vidi velike nevarnosti tudi ne v brezposelnosti, ki jo ceni v svoji poslanici kongresu na 2 in pol milijona mož. Ameriške strokovne zveze govorijo sicer o dvojni količini: 5 milijonov brezposelnih. A te številke nimajo posebno velikega pomena, če le imajo Zedinjene države zadosti razpoložljivih sredstev, da kljubujejo brezposelnosti. Proračun za leto 1931 določa do 650 milijonov dolarjev za javna dela, ki jih bodo izvršili brezposelni.

Seveda ne moreta Anglija ali Nemčija radi pomanjkanja svobodnih sredstev misliti na slične ukrepe. Velike zlate zaloge, ki jih ima na razpolago francoska vlada, nam zopet dovolijo sklepiti, da bo dežela kmalu prestala sedanje bančne pomanjkanje ter naraščajočo industrijsko krizo. Razen razsežnih kolonij, ki nudijo toliko prostora za delavce in kapital, lahko zaupa Francija tudi idealnemu razmerju med njenim poljedelstvom pa industrijo. Iz tega ravnotežja sledi njena gospodarska neodvisnost, ki ji omogoča do zelo izdatne mere omejevanje uvoza tujih živil. Brezposelnost, ki adaj straši po francoskih industrijskih središčih, bo predvsem zadela več nego en milijon tujih delavcev, kakor so to že občutili naši izseljenci. Vlada je v stanju preprečiti prehude udarce, ki bi grozili domačim delavcem.

Francoska zavidanja vredna zlata rezerva je nastala po denarni reformi leta 1926. Takrat so se povrnil v domovino oni domači kapitali, ki so prej pobegnili v inozemstvo iz strahu pred usodnimi posledicami znižanja vrednosti franka. Francoskemu denarju je kmalu sledil tudi tuj iz onih držav, kjer se boji kapital političnih homati. Še vedno je na primer primorana nemška Reichsbank pošiljati zlato na Francosko, čeprav nudi dokaj višjo obrotnost mero nego jo imajo na Francoskem (nad 6% pod vrednotnice). Če bi vladal v mednarodni politiki popoln mir, bi moral kapital nasprotno pogledati iz Francije v Nemčijo, kjer znanjšo omejenost podstavke komaj 2½%. Toda kapital se boji Hitlerja, revolucije, vojne, in ti psihološki vzroki so tehtnejši nego gospodarski zakoni. Francija, Svica, Zedinjene države in drugi bogatši se zamahe hočejo rešiti pritoka tujih kapitalov in celo lastnih preobilnih rezerv: zlato hoče vedno na varno! Politična in finančna uveljavitev mu vedno odtehta še tako nizko obrotnost mero.

Torej ne bodo nobene mednarodne pogodbe v stanju, da bolj enakomerno razdelijo svetovne tovarne ozir. zlate zaloge. Njih beg v varne države je prav tako naraven kakor beg posameznega Sloveka izpod dežja pod streho. To poudarja tudi zadnja okrožnica National City Banke, ki ji lahko bolj zaupamo nego omenjeni spomenici Zveze narodov. Kakor izvaja ta okrožnica, izvira neenakomerna razdelitev zlatih zalog pred vsem iz vojnih let, ko je bil zanemarjen zdravi mednarodni promet. Večina vojskujočih držav je bila redno primorana nakazati v svrhu kritja njih plačilne bilance večje količine zlata onim državam, odkoder so prejemale strelivo, živila in drugo. Na ta način so nakopičile zlato skandinavске nevalne države, Zedinjene države in več južnoameriških republik, dobaviteljic surovin ter živil. Toda po vojni je kazalo zlato vedno isto nagnenje do istih držav. To ima ekonomske vzroke, kajti obnovitev opustošenih pokrajin, poplavitve izžrpanih industrijskih zalog in slično, je zahtevalo nadaljnega uvoza iz Amerike. Evropske države so krije svoj primanjkljaj s uradnimi in zasebnimi posojili v novem svetu, in tja so v plačilo pošiljale ostanke svojega zlata.

Poleg ekonomskih vzrokov pa so učinkovali tudi politični. Evropski kapital se je kakor vedno

Novo vino v starih mehovich

Vehementen napad „Journal de Geneve“ na politiko meddržavnih zvez

Mala antanta izzivanje za druge države in - zgled

Zeneva, 20. dec. fr. »Journal de Geneve« je že od zdavnaj neke vrste poluradno glasilo Društva narodov, v kolikor smemo govoriti o tej ustanovi kot organu, ki ima svojo lastno mednarodno politiko. Njegove izjave dobe radi tega še mnogo večjo važnost in zahtevajo, da jih javno mnenje z največjo pozornostjo zasleduje in registrira.

V krogih Društva narodov se ni nikdar odkrito odobravalo, da se je stvorila Mala antanta med Češkoslovaško, Rumunijo in Jugoslavijo, ker je preveč podobna predvojnemu meddržavnemu zvezam in ker je njeva pojav oslabil ugled Društva narodov v toliko, kolikor bi slednje moralo vršiti naloge Male antante, pa jih ni moglo. Ravnotako je društvo v Zenevi gledalo z zelo deljivimi simpatijami zveze, ki so se ustvarjale v teku zadnjih 10 let med Francijo in vzhodnimi državami tako na jugu kakor na severu. Funkcija Društva narodov je, tako so gospodje v Zenevi mislili, da prepreči ustvarjanje blokov med posameznimi skupinami držav, četudi bi imeli samo obramben značaj, kot je recimo zveza med Poljsko in Francijo. Društvo narodov je hotelo vzgojiti novo politično mišljenje držav ter vse brez izjeme zbrati okrog svojega širokega okrilja. Posebnih prijateljstev bi ne smelo biti med njenimi otroci. Zato so od časa do časa tudi prihajali trpki glasovi iz bližine generalnega tajništva, ki so žigosali nediscipliniranost evropskih narodov. Toda tako vehementno, kakor se je zgodilo v dveh zaporednih člankih »Jour-

nal de Geneve«, se stališče Društva narodov v vprašanju meddržavnih zvez do sedaj še ni izrazilo.

Ze ob priliki balkanske konference v Atenah je ta list ostro kritiziral »vmešavanje velesil v balkanska vprašanja. Francija štiti Jugoslavijo, Italija vodi Albanijo in Bolgarijo, Anglija pa brani Grčijo. Kako se naj pa razmere na Balkanu pomirijo, če bodo velesile zasledovale vsaka svojo politiko in vsaka svoje lastne interese?« Nesoglasja med velesilami se na ta način prenesejo na tretji teritorij, ki mora trpeti in postane naposled žrtev raznih zunanjepolitčnih teženj.

V včerajšnjem uvodniku pa je list navalil z vso močjo na takomenovane meddržavne zveze, ki so se po vojni ustanovile v Evropi in ki niso ničesar drugega, če smo odkriti, kakor »novo vino v starih mehovich« — nova imena za predvojne aljanse ali zveze, kakor so obstojale med Avstrijo, Nemčijo, Italijo ter na nasprotni strani med ostalimi velesilami. List trdi, da je ravno ta sistem dovedel nujno do prelivanja krvi. Nobeden drugi izhod ni mogoč danes. Ista sredstva vodijo do istih rezultatov. Pakt Društva narodov je tudi prepeval vsako posebno zvezo med državami. Mir se ne bo vzdržal ne v Evropi ne v svetu, če se nekaj držav zveže med seboj v obrambne svrhe proti kakim tretjim državi ali skupini držav, ampak če se vse v Društvu narodov včlanjene države postavijo soglasno proti državi, ki bi hotela kršiti mir. Alijanse torej niso mogoče. Kako naj recimo Francija nastopi proti Poljski, v slučaju, da bi bilo do-

kazano, da je Poljska ogrožala mir, če pa obstoji med Francijo in Poljsko posebna zveza, v kateri si obe državi obljubujeta trajno prijateljstvo in skupen nastop proti vsakemu sovražniku ene ali druge.

Evropske države so grešile, nadaljuje list, ker so dovolile, da so se ustanovljale državne zveze. Enotnost Društva narodov je bila s tem razbita. V praksi ne pomeni ničesar več. List napada ustanovitev Male antante v zelo izpljenih besedah, ker je na poseben način opravičila enake poskuse od strani Italije ter od onih držav, katere so izšle iz vojne z okrnjenim ozemljem in s krvavečim srcem. Ne samo opravičila, ampak naravnost izzvala. Kar pa je najhujše in najbolj nevarno, velesile hočejo nesporazume, ki vladajo med njimi, in samo med njimi, urediti s pomočjo zvez z manjšimi državami, ki le predrade padejo v mreže in nazadnje plačajo ceno cele operacije.

Na koncu se člankar tolaži z upanjem, da vse obstoječe zveze niso nič drugega kakor pa poseben način diplomatske pomoči, brez vsake globlje dolžnosti in da so vse države vendarle v srcu podložne Društvu narodov, akoravno na zunaj izgleda drugače.

V tukajšnjih diplomatskih krogih smatrajo, da je bil članek inspiriran od Društva narodov, da razpodi vse morebitne strahove o kakih novih blokih, češ da je vsaka bojazen odveč, dokler čuje nad evropskim mirom Društvo narodov in njegov opravešni in obledeli pakt.

Anglija in Ukrajinci

Zivahno zanimanje za Ukrajince v angleški javnosti — Liberalci zopet „odkrili“ Ukrajince

London, 20. dec. Angleška javnost je začela posvečati vedno več pozornosti ukrajinskemu vprašanju. Prvi je bil liberalni »Manchester Guardian«, ki je priobčil serijo dolgih dopisov iz Galicije, v katerih žigosa poljske oblasti, ker nameravajo raznaroditi ukrajinsko manjšino ter so uvedle režim, ki je mnogo hujši od onega, katerega izvajajo fašisti nad slovansko manjšino v Italiji. Liberali trdijo, da so morali odkriti Ukrajince ravnotako, kakor je Gladstone »odkril« Bolgare. Svojo vlado urgirajo, naj sproži to vprašanje pri Društvu narodov, da se sestavi posebna mednarodna komisija, ki bo na licu mesta preštudirala celo vprašanje in ugotovila, če je Poljska res kriva obdolžitve, da je naravnost krvoločno terorizirala ukrajinsko manjšino.

Angleški zunanji minister Henderson je v državnem zboru na postavljeno vprašanje odgovoril, da nima razloga se vmešavati v vprašanje političnih ujetnikov. Za manjšinska vprašanja pa je kom-

petentno Društvo narodov.

»Times« so istotako poslane svojega posebne- ga poročevalca v Galicijo, ki pa je prinesel mnogo manj alarmantne vesti. V dveh zaporednih člankih ugotavljajo »Times«, da je poljska vlada morala nastopiti proti gotovemu sicer malemu številu Ukrajincev, ki so se udeleževali s požigi poslopj in poljskih pridelkov. Nobena vlada, ki se spoštuje, kaj takega ne more storiti. »Times« je nadalje konstatiral, da so nemški nacionalisti in celo morebiti bolj oficijelni krogi v Nemčiji zalagali te zaslepljene Ukrajince z denarjem, ker so mislili kovati dobiček iz notranjih nemirov v Poljski. Oficijozni list končuje z izrazom upanja, da bo Društvo narodov našlo pravilni odgovor, kadar bo prišlo v stik z vojaškim vodjo ukrajinskih vstajev. Nemčija bi pa storila prav, če bi agitacijo nekaterih svojih krogov v inozemstvu bolj kontrolirala, ker se sicer ne bo več mogla ubraniti očitku, da ona sama organizira nezadovoljnost v notranjosti Poljske.

Španski zarotniki pred sodiščem

Revolucionarci prevzema o vso odgovornost — Upor v Jaci 3 dni prezgodaj

Pariz, 20. decembra. kk. Kakor poroča »Journal«, je začelo izredno sodišče v Madridu postopanje proti voditeljem revolucije. Bivši ministrski predsednik Zamora in sin bivšega predsednika poslanske zbornice Maura sta izjavila, da sta popolnoma odgovorna za revolucionarne poskuse. Tudi bivši socialnodemokratski poslanec, profesor Fernando de los Rion in Largo Caballero ter bivši konservativni poslanec Sanchez Roman so se prostovoljno prijavili vojnemu sodišču. Zaprlj so jih v vojaško ječo v Madridu. Zamora in Maura sta izjavila, da so se vstali dogovorili, da bodo v ponedeljek zjutraj ob 6 skupno začeli vstasko gibanje na vseh krajih.

Pariz, 20. decembra. kk. »Tempe« poroča podrobnosti o neuspehu revolucije v Španiji. Ugotovljeno je, da je glavni krivec neuspeha stotnik Galan

iz Jace, ki je namesto v ponedeljek sprožil gibanje že tri dni poprej. V Madridu se je pridružila revoluciji samo letalska četa. Številni oddelki vstajev in delavcev, ki bi se imeli dan prej opremiti z orožjem, bi bili morali udariti istočasno, niso pa pravočasno dobili povelja. V Valenciji niso revolucionarji pripravili niti najmanjših stvari, dasiravno je med tamkajšnjimi delavci bila večina za revolucijo, najbrže radi tega, ker so se bali, da ne bi gibanje v Valenciji dobilo boljševejškega značaja.

Madrid, 20. dec. AA. Včeraj zjutraj je policija aretirala v delavski zbornici dva socialista in dva republikanca, ki sta delila revolucionarne letake. Zvečer so ju izpustili. V rudnikih se stavka nadaljuje, vendar vlada mir.

Lisabona, 20. dec. AA. Portugalska vlada je dovolila španskemu letalskemu kapetanu Francu in njegovim tovarišem odhod v inozemstvo.

Strašne nesreče na morju

Dve ladji in en zrakoplov izginili v morju

Helsingfors, 20. dec. kk. Finska parnika »Oberon« in »Arcturus« sta trčila skupaj v gosti megli v Kattegatu pri otoku Läsö. »Oberon« se je potopil, »Arcturus« pa je bil tudi težko poškodovan.

Kopenhagen, 20. dec. kk. Zadnja poročila o ladijski nesreči v Kattegatu povzročajo bojazen, da je zgubilo življenje 35 do 40 ljudi. Do sedaj je od 19 potnikov in 40 do 50 mož posadke »Oberona« prevzela ladja »Arcturus« 30 oseb. O drugih pa ni do sedaj nobenega sledu. Preiskovanje na kraju nesreče se nadaljuje.

hotel rešiti posledice povojnega padca kupne moči denarja in politične neustaljenosti; planil je radi tega, kakor rečeno, v varne države in pred vsem v Ameriko. Ta beg kapitala je tudi vplival na sedanje neenakomerno razdelitev mednarodnega zlatega naklada. S tem je dokazano, da niso mednarodne pogodbe same v stanju pripomoči k skrajšanju mu koncu svetovne krize. Predpogoj za vpoustavljenje mednarodnega normalnega zlatnega prometa ter odzdravljenje gospodarskih razmer je popolna denarna in politična sigurnost.

Pariz, 20. dec. kk. V pristanišču v Brestu se je vojaško letalo zapletlo v vrvi pritrjenega balona. Letalo se je prevrglo in padlo v morje. Pilot se je rešil s plavanjem. Spremljevalec pa se je z aparatom potopil in utonil.

Napulj, 20. dec. AA. Zaradi velikih viharjev v Sredozemskem morju so imeli parniki velike zamude, ko so prišli v Napulj.

Rim, 20. dec. AA. Velikanski viharji so na vsej alžirski obali napravili veliko škodo. Zaradi velikih povodnj so morali v notranosti dežele ustaviti promet.

London, 20. dec. AA. Nad mestom leži še vedno gosta megla. Povzročila je mnogo nesreč in ovira promet.

V lavi zgorela

Berlin, 20. dec. AA. Kakor poročajo, se je znani hamburški učenjak Werner in Brochard ponescrčil v žrelo ognjenika Mirapa na otoku Javi, ki je nedavno prišel nenadoma bruhati. Brochard in njegovega spremljevalca je zajela lava ter sta zgorela preden so ju mogli rešiti.

3 tedne božičnih počitnic

Ljubljana, 20. dec. AA. Glede na to, da se v zadnjem času češče pojavljajo obojenja učencev, je ministrstvo prosvete pod O. M. Br. 51.963 z dne 20. decembra 1930 sklenilo, da se v tekočem šolskem letu začne na vseh osnovnih, meščanskih, srednjih in strokovnih šolah božični odmor 23. decembra 1930 in da traja do 15. januarja 1931. V tem času naj starešine zavodov izvrše desinfekcijo šolskih prostorov, v kolikor bo to potrebno. — Kr banska uprava dravske banovine.

„Ceta smrti“ v Gorici

Trst, 20. dec. ž. S priključitvijo 5 slovenskih občin Gorici ima mesto slovensko večino. Fašisti nameravajo ustanoviti posebno »četo smrti«, ki bi jo uporabljali za kazensko ekspedicije proti Slovincem.

Senzacionalna aretacija italijanskih generalov

Trst, 20. dec. I. Aretacija generalov Caglie in Giordona je v zvezi z davno znanim antagonizmom med milico in redno vojsko. Častniki redne vojske težko gledajo na fašistično milico, ker so ti častniki popolnoma izenačeni z redno vojsko. dasiravno sta po vojaških tradicijah in ciljih obe popolnoma različni. Aretacija obeh generalov je vzbudila veliko senzacijo. O njeni aretaciji niso italijanski listi ničesar pisali. Aretacijo je odredil Mussolini radi spomenice, ki sta jo poslala kralju in v kateri sta ga opozorila na dejstvo, kako se častniki milice favorizirajo in uživajo večje pravice kot častniki redne vojske, dasiravno jih ni mogoče vzporediti z njimi po kvalifikaciji.

Davek višji kakor cene

Rim, 20. dec. ž. V italijanskem tisku se vodi zivahna polemika radi sladkornih cen. »Lavoro fascista« naglašja, da je pred vojno kilogram sladkorja stal 15 lire, danes pa bi moral veljati 6 lir. Zveza sladkornih tovarnarjev odgovarja, da je znašal pred vojno davek 0.74, danes pa 4 lire. Torej je od vlade odvisno, da uredi vprašanje cen.

Nov indijski podkralj

London, 20. dec. AA. Listi toplo pozdravljajo imenovanje lorda Willingdona za indijskega podkralja.

To imenovanje je napravilo na indijsko konferenco dober vtis. Willingdona smatrajo za najbolj sposobnega za odgovorno mesto indijskega podkralja, ker si je pridobil pri indijskih princih in delegatih indijske konference velike simpatije zaradi liberalnega duha, v katerem je sodeloval kot pokrajinski guverner v Indiji pri Montague-ovih reformah. Indijski politični krogi upajo, da bo novi podkralj ugodil indijskim željam. Willingdon je star 64 let in je bil od leta 1926 dalje generalni guverner v Kanadi. V Bombaju je bil guverner 2 let, v Madrasu pa 6 let. Preden je bil imenovan za člana lordske zbornice, je bil poslanec liberalne stranke v spodnji zbornici.

Politični pretepi

v Nemčiji

Halle, 20. dec. kk. V petek zvečer so narodni socialisti priredili v Halleju šest velikih shodov. Komunisti so priredili nasprotno demonstracijo in skušali te shode razbiti. V predmestju Dimitz se jim je to posrečilo ter je nastal v zborovalni dvorani velik pretep, dokler ni policija izpraznila dvorane. Narodni socialisti so imeli tri ranjene, policija pa enega, dočim so komunisti svoje ranjence odnesli s seboj.

Pretekli teden

Srečano in dostojanstveno je vsa Jugoslavija slavila rojstni dan svojega kralja. 17. december je pokazal na zunaj in na znotraj, da jugoslovansko ljudstvo ni postavilo mejnikov za svojo ljubezen do vladarja. To ni bilo prvič in upajmo tudi ne zadnjič, vendar je prav, če se ta resnica večkrat poudarja predvsem za inozemstvo, ki le prerado posluša razne lažnjive klevete o naši državi.

Gospodarska kriza ni prizanesla naši domovini. Od več krajev prihajajo poročila, da narašča brezposelnost, da morajo industrijski obrati ali zapirati svoje obrate ali pa skrajšati obratovanje. Turobne božične praznike bodo preživeli po naših premožnejših, skromnejše kakor druga leta pa po naših kmetijskih domovih. Z veseljem ugotavljamo, da je posebno zadnji teden ljubezen ublažila breme, ki ga nalaga mrzli gospodarski zakon najslabšim in najrevnejšim izmed nas. Znakov je izboljšanje ni ali so pa komaj vidni. Mednarodna pogajanja tečejo tako okorno in počasi, da je uspeh še zelo oddaljen. Kaj, ko se pa hočejo s človeško mislijo okoristiti tudi politični apetiti.

Mednarodna politična in gospodarska vprašanja pa se najlepše motrijo z vzvišenega vidika, katerega predstavlja

Društvo narodov

Zeneva je postala mednarodno shajališče vseh vplivnejših državnikov. Tja se stekajo najlepše misli, najčistejši načrti, tam se bojuje med seboj odkrito in prijazno razni politični pohlepi. Tja se obračajo oči slabih in preganjenih, od tam grozijo močnejši. Razgled, ki ga nudi po vsem svetu zenevska ustanova Društva narodov, je dokaj zanimiv tudi za pretekli teden. Društvo narodov ima nalogo, ščititi verske in narodne manjšine. Ono bi moralo pregovoriti države sveta, da odložijo orožje in sedejo k veseli pobratimiji. Kot moralna avtoriteta bi Društvo narodov moralo čuvati tudi nad naravnimi pravicami človeštva ter paziti, da jih države članice ne pozabijo. Velikanski delokrog, kateremu ta ustanova še ni došla, ker ji manjkajo sredstva, s katerimi bi mogla uveljaviti svoja načela in izvrševati svojo kontrolo. Tako vidimo, da na polju

manjšinskega vprašanja

Društvo narodov do sedaj ni doprineslo nobene olajšave niti knke rešitve, ki bi manjšinam omogočila razvoj njih kulturne samobitnosti. Veliko je narodnih manjšin, čijih glas niti ne prodre do Zeneve. Ukrajinsko vprašanje se še ni nikdar obravnavalo pri Društvu narodov, ker ni nobene države, ki bi si upala nastopiti kot zaščitnica teh 7 milijonov, da ne govorimo o 300 milijonih Ukrajincev, ki trpijo pod sovjetskim režimom. Ravnanje tudi vprašanje koroskih Slovencev, katerim po mednarodnem pravu pripada pravica do kulturne avtonomije, ni še nikdar tvorilo predmet za razmotrivanje pri manjšinskem odboru v Zenevi. Nobena država se do danes še ni potegnula za narodne manjšine v Italiji, katerim je bilo vzeto vse: kulturne in gospodarske organizacije, narodne šole, narodna literatura, celo materin jezik v cerkvi ter poslednje čase tudi v medsebojnem občevanju. Pretekli teden je dospela ena pritožba v tem pogledu in sicer od strani Nemčije proti Poljski. Nemčija čuva kakor Cerberus svoje narodnostne brate izven nemške domovine.

Društvo narodov gleda na

Nemško-poljski spor

z veliko nervoznostjo, ker ve, da se za njim skrivajo politična nasprotstva, ki se ne bodo dala poravnati z lepo donečimi besedami in obljubami. Resen postaja konflikt tembolj, ker se sliši, da bo tudi Anglija intervenirala pri bodočem zasедanju manjšinskega odbora in sicer v prilogi nemške in ukrajinske teze. Angleško vmešavanje je nevarno radi tega, ker ne odgovarja kakim človečanskim čustvom marveč je popolnoma v skladu z njeno vzhodno evropsko politiko, ki je načelno sovražna Poljski.

Z nemirom je Zeneva opazovala tudi razvoj francoske vladne krize, ker je povsem izgledalo, da bo nova levčarska

Francoska vlada Steega

z metodami iz l. 1924 onemogočila mirovno politiko v Evropi, katero je zasnoval Briand. Levčarji so nekako pijani od brezobličnega internacionalizma. Panevropsko gibanje pa bo le rezultat realne politike, odkritih in moztatih prizadevanj vseh držav, ki bodo položile vse svoje karte brez prikrivanja na mizo. Nedvomno predstavlja Steegova vlada tudi vstajenje framasonstva, ki bo zaneslo nove vpreme med evropske narode, ker jih bo na kulturnem polju napadilo drugega proti drugemu. Vzhodno-evropske države bodo gledale, pomanjšanimi simpatijami proti Franciji, dokler ji bo načelovito tako izrazilo kulturnobojna in svobodomiselnost vlada.

Največje skrbi pa je prizadela Društvu narodov

Revolucija v Spaniji

ki bi zavila v kaotični nered ves jugozapad Evrope, se znala razširiti na ves pirenejski polotok ter povzročiti nemire tudi med maroškim plemenom, ki se niso podjarmili ena ali ki čakajo samo ugodnega trenutka, da se znova vzdignejo. Političnim nemirom so se pridružili socialni, garnizijskim uporom so sledili delavski štrajki, poleg klincev po republiki so se slišali glasovi po anarhiji. Za enkrat se je posrečilo vladi, da je udušila vojaške upore in raztepla revolucionarje, toda vsakdo ve, da bodo prvim sunkom sledili drugi, če hujši, če Spanija v zadnjem trenutku ne najde moza, ki bo razumel, kaj želi španski narod: svobode in demokracije. V Madridu se vršijo sicer posvetoovanja, toda stranka, ki zahteva novo nasilno diktaturo, je še vedno zelo vplivna v okolici kralja, tako da ni veliko upanja, da bi odgovorni državniški znali čitati nove smerice v krvavih dogodkih preteklega tedna. Italijansko časopisje je fantaziralo, da je Francija financirala revolucijo v Spaniji, češ, da bo z republiko lažje sklenila vojaško zvezo proti Italiji. V Zenevi se na take trditve ne ozirajo, ker jim manjka vsaka podlaga.

Ni manjše nezadovoljstvo je povzročila nemirna

Gospodarska voja

med Čehoslovaki in Madjarsko, ko so pogajanja za novo trgovinsko pogodbo vsled madjarske zakrknjenosti propadla. Takšni eksperimenti v česu, ko se Društvo narodov hvalevredno prizadeva, da bi rešilo gospodarsko

Demonstracije pred našimi konzulati v Nemčiji

V Hamburgu pobili šipe

Hamburg, 20. dec. kk. Pred kratkim so neznan storilec pobili vse šipe na poljskem generalnem konzulatu v Hamburgu. Preteklo noč pa so bile s kamenjem razbite vse šipe tudi na francoskem in jugoslovanskem generalnem konzulatu. Tudi topo se je storilec posrečilo iziniti v temi. Pred konzulati so našli samo nekatere listke, iz katerih izhaja, da so to storili komunisti, n sicer mladi ljudje, radi česar de-

janju ni pripisovati političnega pomena. Predsednik hamburškega senata je obema generalnima konzulatoma izrazil obžalovanje Hamburga radi dogodka.

Berlin, 20. dec. AA. Pred jugoslovanskim in francoskim konzulatoma je prišlo do izgrediv neke skupine ljudi. Mislijo, da so bili komunisti. Predsednik hamburške občine je izrazil takoj svoje obžalovanje jugoslovanskemu in francoskemu konzulu.

Za Goriško še Dodekanez

Poitaljančevanje Grkov

Pariz, 20. dec. Z. Grški listi so te dni poročali, da je prišlo te dni na otoku Kalimos do ostrih spopadov med italijanskimi karabinjerji in skupno domačinov Grkov. Pri tem je bil neki karabinjer ubit. Ker ostali karabinjerji niso mogli storilcev aretirati, je prišlo na pomoč veliko število karabinjerjev in fašistične milice. V zvezi s tem spo-

padom se poroča, da je fašistični režim na Dodekanezu zelo oster. Italijani italijanizirajo. Zveza grških dijakov, ki studirajo v Atenah, je izdala na dodekanesko prebivalstvo proglas, v katerem ga poziva, naj se dvigne proti Italiji, ki tlači prebivalstvo na Dodekanezu.

Italijanski letalci ne morejo naprej

kilometrov), vsega skupaj 10.350 kilometrov.

Madrid, 20. dec. Italijanska zračna eskadra 12 aeroplanov, ki se je dvignila z jezera Ortebello v sredo, 17. t. m. skupaj z ministrom za zrakoplovstvo Balbom, najimnejšim prijateljem Mussolinija, da prekrizari zapadno Sredozemsko morje in Atlantik, je zadel na težkoče.

Polet, ki se slika kot prvi poizkus zrakoplovstva prekrizariti tako distanco s celo eskadro aparatov in ki ga fašistični tisk slavi kot podjelje legendarnega junaka Mussolinijeve Italije, v katero da so upre oči vsega sveta, si je dočel sledečo ruto: Ortebello—Cartagena (1200 km); Cartagena—Kenitra v Maroku (700 km); Kenitra—Villa Cisneros na zlati obali v zapadni Afriki (1600 km); Villa Cisneros—Bolama v portugalski Gvineji (1500 km); Bolama—Porto Natal v Braziliji (3000 km); Porto Natal—Bahia (1000 km) in Bahia—RioJaneiro (1950

Eskaadra pa je že na poletu do prve elape (Cartagena) naletela na hud vihar, ki prav te dni divja v zapadnem Sredozemskem morju. Osem aeroplanov je dospela v Cartagena, štirje pa so se morali spustiti v luko Rio na otoku Majorca balearskega otočja. Obe eskadri sedaj čakata, kdaj bosta mogli poleteti dalje.

Izpečetka, kmalu po pristanku v riško luko, se je mislilo, da bo severozahodni vihar ponehal. Toda vihar je kmalu iznova zadiljal s hitrostjo sto kilometrov na uro. Takega viharja balearski otoki že pet let ne pomnijo. Italijanski aviatiki čakajo zdaj v mali luki Puerto de Campos. Aparati niso trpeli nobene škode. Upajo, da bo vihar najdelj v 30 urah ponehal in da bodo mogli leteti dalje v Cartagena, oziroma proti Kenitri.

Italijansko - ruska trgov. pogodba

Milan, 20. dec. kk. Iz do sedaj tajne vsebine italijansko-ruskega trgovinskega dogovora se sedaj doznavajo, da računa na dogovor v prvem letu veljavnosti na sledeče italijanske dobave v Rusijo s 75% državno kreditno garancijo: za 50 milijonov lir ladij in sestavnih delov ladij, ki se bodo gradile največ v Trstu, za 25 milijonov lir krogelnih letišč za železnice, za 20 milijonov lir strojev za mehanično industrijo in rudarstvo, za 25 milijonov lir električnih strojev in sestavne dele, za 5 milijonov lir strojev za kemično industrijo, za 20 milijonov lir avtomobilov in kmetijskih stro-

jev, za 30 milijonov lir letal in sestavnih delov, za 5 milijonov lir optičnih in drugih preciznih instrumentov, za 5 milijonov lir kovin, za 5 milijonov lir kemičnih produktov in barvil ter za 5 milijonov lir umetnih gnojil. Plačila se odgodiijo do štirih let, naročila pa se vršijo po izbiri ruskega trgovinskega zastopstva v Genui. Italija pa bo iz Rusije naročala sirovine, posebej žito, petrolej, les in mineralije. Za skladiščenje ruskega žita bodo zgradili v Genui ogromen silo, v Savoni na tanke za petrolej. Razen tega nameravajo Rusi zgraditi v Bariju velika skladišča za razno blago.

Smrtna žrtev avtomobilske nesreče

Kranj, 20. dec. ee. Nocoj okrog 8 so se vračali iz Kranja proti Naklemu trije delavci kolesarji. Blizu Naklega se jim je pripeljal nasproti avto Andrišiča. Kolesarji so se mu umaknili dva na eno, tretji na drugo stran. Franca Bajžija je avtomobil s kolesarji zadel v glavo s tako silo, da so možgani brizgnili po kolesarji. Sofer je smrtno nevarno ranjenega naložil na avto in ga prepeljal v Kranj.

Rekonstrukcija francoske vlade

Pariz, 20. dec. AA. Namesto odstopivših ministrov in podtajnikov bodo imenovani naslednji: poslanec republikanske leve Sevestre, za ministra penzij, poslanec republ. leve Stern, za mornariškega podtajnika, poslanec republ. leve Tricard Graveronza za podtajnika notr. ministrstva, poslanec radikalne leve Odolphe Cheron, za podtajnika za telesno vzgojo in radikalni poslanec Poitevin za podtajnika za poljedelstvo.

»Le Matin« pravi, da ni sigurno, če bodo imenovani. Na vsak način pa bo Steeg svoje sotrudnike izbral v vrstah centra in leve, da naglasi tako svojo željo za politično pomirjenje.

Bridke ure za Steega

Pariz, 20. dec. AA. Parlamentarna skupina republikanske unije, ki je prej pripadala večini v senatu, je sklenila na današnji svoji seji resolucijo, v kateri pravi, da ne more podpirati vlade, ki je pristala na sodelovanje s stranko, ki je nevarna notranjim razmeram in miru v Franciji. Cheron je takoj dal ostavko na članstvo omenjene skupine.

Minister obso en na ičo

Tokio, 20. dec. AA. Bivši naučni minister Išida Kobasi je bil obsojen zaradi korupcije na 10 mesecev ječe in 10.000 jenov globe. Bivši načelnik železniškega ministrstva Sango Satako, ki je bil član Tanakovega ministrstva, je bil iz istih razlogov obsojen na 8 mesecev ječe.

krizo, da bi zblizalo poljedelske države z industrijskimi in ustvarilo v srednji Evropi poleg političnega bloka, ki postaja vedno manj potreben. Še gospodarski, žigar potreba je vsak dan večja, so samo nov dokaz zato, kako blede in brezkrvna so bila vsa dosedanja pogajanja in kako malo je še iskrenosti v meddržavnih odnosih. Jugoslavija je otvorila jugoslovansko-madjarško trgovsko zbornico v Budimpešti, kar bi značilo, da se odnosi med nami in med Madjari na gospodarskem polju izboljšujejo. Iz Zeneve se zasleduje razvoj

britanskega imperija

s čustvi občudovanja, pomešanani z ljubosumnostjo. Anglija si je znala ustvariti društvo narodov čisto lastnega tipa, mnogo večje, kot je ono v Zenevi, mnogo bolj intimno med seboj povezano, kakor sme upati največji optimist ob lemanskem jezeru, Polagoma, a solidno se gradi sedaj zadnja volkanska celica v angleškem društvu narodov, Indija, polazoma se kažejo zunanje oblike tega 300 milijonskega cesarstva. Ali na Zenevo išče vzledov v Londonu?

Balkanski pokl

Atene, 20. dec. AA. Predno odide Venizelos na potovanje, bo sklical komisijo za zun. zadeve, katere člani so bivši zun. ministri, bivši predsedniki vlad in vsi šeli strank. Konferenca se bo verjetno vršila nocoj. Na konferenci bosta Venizelos in Michalakopoulos obvestila komisijo o razlogih Marinkovičevega obiska in o poteku razgovorov. Razen tega bo Venizelos na predlog Papanastasia sprožil vsa vprašanja, načeta na prvi balkanski konferenci v Atenah, ki so praktična in ustvarljiva in ki bi mogla zanimati tudi ostale vlade. Nazadnje bo Venizelos poročal o razlogih svojega obiska v Belgradu, Varšavi, Dunaju in Rimu.

Nevarnost za angl. vlado

London, 20. decembra. kk. »Daily Express« poroča, da se je 28 članov liberalne frakcije v parlamentu izrazilo, da so pripravljeni, pri posvetoovanju o novem zakonu o strokovnih organizacijah glasovati s konservativci proti vladi.

Turoben Božič na Poljskem

Varšava, 20. dec. kk. Skoro vse velike tekstilne tovarne v Ledzu so zaprle danes svoje obrate, da za 14 dni ustavijo produkcijo. Delavstvo pa so odpustile. Več kot 50.000 delavcev tekstilne industrije je s tem zgubilo kruh neposredno pred božičnimi prazniki.

Pošten šel polici'e

Rim, 20. dec. m. Šef policije je bil odstavljen, ker je poneveril pol milijona lir.

Jugosl. pesmi v Varšavi

Varšava, 20. decembra. AA. Snoch je priredila varšavska filharmonija koncert jugoslovanskih pesmi. Dirigiral je Krešimir Baranovič. Sodelovala pa sta čelist Tkalič in operni pevec Vraga. Kompozicije jugoslovanskih avtorjev in umetnikov so bile sprejete od varšavske publike z največjim razumevanjem in oboževanjem. Koncert je prenašal varšavski radio po celem svetu.

Drobne vesti

Budimpešta, 20. dec. Z. Zvečni film o Otomu Habšburškem je popolnoma propadel, predno je prišel pred publiko. Govor je namreč popolnoma nerazumljiv.

Praga, 20. dec. Z. Ob šesdesetem rojstnem dnevu Kramarja je praški občinski svet sklenil eno ulico imenovati po njem.

Rim, 20. dec. AA. Listi poročajo, da dospe Venizelos v Rim dne 6. januarja jutraj in da isti dan odpošuje v Atene.

Rim, 20. dec. AA. Zunanji minister Grandi in švicarski poslanik sta včeraj podpisala sporazum med italijansko in švicarsko vlado glede avtomobilskega transportnega prometa med Italijo in Švico.

Imenovan e

Belgrad, 20. dec. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja, na predlog ministra za poljedelstvo in v soglasju s predsednikom ministrskega sveta je postavljen za načelnika oddelka agrarne reforme v ministrstvu za poljedelstvo v 3a-1 Zvonimir Turin, inšpektor tega ministrstva.

Dr. Aljehin v Zagrebu

Zagreb, 20. decembra. Z. Nocoj je dr. Aljehin v Novinarskem domu igral handicap match z 10 izbranimi igralci. Eno partijo igra slepo.

Zadnia poročila

Dr. Curtius o manjšinah

Oppeln, 20. dec. kk. Zun. minister dr. Curtius je na svojem potovanju po Gornji Šleziji izjavil v Gleiwitzu, da je pomirjenje manjšin in varstvo manjšin v vseh državah eminenten evropski življenjski problem. Pravičnost pa je najboljše orožje, ki je danes nemstvu na razpolgo in mu stoji na strani. Nemški koraki v Zenevi so samo dokaz za to, da Nemčija nikdar ne bo zapustila pravic, ki so posvečena s pogodbami. Da je na posebno vprašanje še izjavil, da bi pri izrednem zasédanju Sveta Društva narodov v decembru imeli najbrže nemški neuspeh, ker bi Poljska morda dosegla odgoditev in ne bi bila dana gotovost za to, da ne bi druge velesile odklonile nujnosti nemške pritožbe.

Italijanski proračun

Rim, 20. dec. kk. Na današnjem ministrskem svetu je bil sklenjen proračun za l. 1931-32, ki že vpoštevata prihranke potom znižanja plač uradnikov, pa vendar še izkazuje primanjkljaj 575 milijonov lir. Državni dohodki so proračunani za 1019 milijonov manj kakor lanske leto, dočim so izdatki za 378 milijonov manjši. Glavno vlogo igrajo pri proračunu izdatki za vojsko in mornarico. Za vojsko je predvidenih 3 milijarde, za mornarico 1500 milijonov, za zrakoplovstvo 752 milijonov, za kolonije 438 milijonov, za pouk pa 1044 milijonov, pri čemer je v tej številki najbrže zepopačen tudi del izdatkov za novo uvedeno predvojaško vzgojo. To ni prvi fašistični proračun, ki kljub prizadevanju v zadnjih letih, izenačiti izdatke z dohodki, zopet izkazuje primanjkljaj.

Podrobnosti o potopljenem parniku „Oberon“

Kopenhagen, 20. dec. kk. Kar 20 ur po potopitvi parnika »Oberon« ni nobenih vesti o nadaljnjih rešitvah brodomorcev, je računati s tem, da je postalo žrtev katastrofe 41 oseb, in sicer 17 potnikov in 24 moš posadke. Parnik »Hengis« je pripeljal danes v Kopenhagen 4 priče katastrofe, mlade finske pomorščake z »Oberona«, ki so izpovedali, da se je nesreča prip tila v silo o gosti megli. Parnik »Oberon« se je potopil tako hitro, da so se najbrže potopili vsi oni mornari, ki so delali pod krovom. Izjavili so nadalje, da smatrajo za pravi čudež, da so se oni štije sploh mogli ločiti od ladje. Rešilne čolne so mogli spraviti v vodo samo s tem, da so prerezali vrvi in so čolni padli v vodo, pri čemer se jih je več poškodovalo.

Vsi italijanski letalci v Kartageni

Rim, 20. dec. kk. Stefani poroča, da so štiri vodna letala, ki so radi viharja ostala na Majorci, z gener. Balbom danes popoldne dospela v Kartagena, tako da so sedaj tamkaj zbrana zopet vsa letala. Pot bodo nadaljevali iz Kartagene v Kenitro v Afriki jutri popoldne, če bo vreme ugodno.